

Na stronie Zarządu Powiatowego Polskiego Stronnictwa Ludowego w Rzeszowie będziemy regularnie publikować interesujące artykuły dla każdego pacjenta. Zachęcamy do odwiedzania naszej strony.

Zgoda pacjenta na udzielanie świadczeń zdrowotnych - część pierwsza

Jednym z podstawowych praw pacjenta jest wyrażenie zgody na udzielenie świadczeń zdrowotnych. Dla każdego chorego intymność jest bardzo ważną, osobistą i poufną sferą życia, dlatego tak bardzo ważne jest określenie zgody.

Zgoda pacjenta to swobodnie podjęty i wyrażony według reguł znaczeniowych dostępnych dla innych uczestników procesu medycznego akt woli pacjenta lub jego przedstawiciela ustawowego podjęty na podstawie przystępnie udzielonej, rzetelnej informacji co do wszelkich stadiów postępowania medycznego. W doktrynie prawa cywilnego zgoda poszkodowanego traktowana jest jako akt woli będący przejawem przysługujących podmiotowi dóbr osobistych. Przedmiotem natomiast są świadczenia zdrowotne, rozumiane jako wszelkiego rodzaju działania mające na celu zachowanie, ratowanie, przywracanie i poprawę zdrowia. Prawo do decydowania o dopuszczalności i zakresie świadczeń zdrowotnych znajduje swe oparcie w wielu aktach prawnych. Prawny wymóg zgody pacjenta na jakikolwiek, możliwie szeroko rozumiany, zabieg leczniczy ma swoje korzenie w podstawowych zasadach konstytucji, która zobowiązuje każdego do poszanowania godności innej osoby, jej wolności, prawa do życia, integralności oraz nienaruszalności cielesnej.

Zgoda pacjenta na leczenie zawiera dwie podstawowe cechy. Po pierwsze - poprzez wyrażenie zgody pacjent legalizuje w sensie prawnym działania lekarza skierowane na jego osobę i zdrowie. W tym znaczeniu zgoda oznacza zezwolenie lekarzowi na ingerencję w sferę jego wolności i nietykalności cielesnej. Drugim istotnym elementem, zawartym w zgodzie pacjenta na medyczną interwencję, jest przejście ryzyka niepowodzenia danego świadczenia z lekarza na pacjenta. Innymi słowy, poprzez zgodę pacjent akceptuje ryzyko zabiegu i przejmuje je na siebie. Brak zgody lub jej wadliwość powodują natomiast, że ryzyko zabiegu obciąża lekarza, niezależnie od tego, czy zabiegu dokonał zgodnie ze sztuką lekarską.

Istnieją zróżnicowane formy wyrażania zgody w zależności od typu interwencji. Zasadą jest, że zgoda musi być wyrażona w sposób dostateczny i może przybierać różne formy. Dla przeprowadzenia zabiegów operacyjnych oraz interwencji stwarzających stan podwyższonego ryzyka, przepisy wymagają zgody w formie pisemnej. Natomiast dla pozostałych badań i świadczeń medycznych wymagane jest uzyskanie zgody pacjenta w formie ustnej lub dorozumianej, przez co rozumie się takie zachowanie, które w sposób niebudzący wątpliwości, wskazuje na wolę poddania się proponowanym przez lekarza czynnościom medycznym. Zgoda domniemana natomiast może przybrać domniemanie faktyczne - nie znamy rzeczywistej woli danej osoby, ale próbujemy owej woli dojść przez wnioskowanie; domniemanie prawne - zgoda zakładana apriorycznie przez przepis prawa, w braku danych co do rzeczywistej woli osoby.

Piśmiennictwo:

1. Staniewicz-Zalewska B., Zgoda na udzielenie świadczenia zdrowotnego w świetle unormowań wynikających z przepisów ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty oraz ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, Pomorski Magazyn Lekarski 2006.
2. Śliwa M., Prawa pacjenta w prawie polskim na tle prawnoporównawczym., Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności " Dom Organizatora", Toruń 2010.
3. Karkowska D. Prawa pacjenta., Oficyna Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2008, wydanie II poprawione i uzupełnione.
4. Ogiegło L., Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentysty. Komentarz., Wydawnictwo C. H. Beck, Warszawa 2010

Sławomir Porada
Dyrektor Wojewódzkiego
Zespołu Specjalistycznego w Rzeszowie